

Janakkalan perusopetuksen toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma

Laadittu vuonna 2017

1. Johdanto

Janakkalan perusopetuksen toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma on myös yhdenvertaisuussuunnitelma. Suunnitelma on osa koulun lukuvuosisuunnitelmaa.

Janakkalan perusopetukselle laaditaan toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma perustuen lakiin naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/86, muutettu lailla 232/2005). Laissa määrättyä velvoitteena on tasa-arvon edistämistä koskevan suunnitelman laatiminen oppilaitoksissa henkilökunnan ja opiskelijoiden yhteistyönä. Tasa-arvosuunnitelman tarkoituksena on sitouttaa henkilöstö ja opiskelijat yhteiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistämiseen. Tasa-arvosuunnitelma käydään vuosittain läpi yhteisöllisessä oppilashuoltotyöryhmässä. Jokin osa suunnitelmasta valitaan vuosittain oppilaskunnan kanssa tarkasteltavaksi. Kiinnostavia näkökulmia ovat esim. oppilaiden kiinnostuksen kohteet, opiskeluasenteet, luottamus omaan osaamiseen, oppimistulokset ja arviointi, oppiaine- ja kurssivalinnat sekä koulutusala ja uravalinnat.

2. Lainsäädäntö

2.1 Tasa-arvolaki

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettuun lakiin (609/86, muutettu lailla 232/2005) lisättiin vuoden 2005 lain kokonaisuudistuksen yhteydessä säännöksen oppilaitosten tasa-arvosuunnittelusta. Säännöksen mukaan oppilaitosten on laadittava **vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvosuunnitelma.**

Oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävän tasa-arvosuunnitelman laatimisen tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja ennaltaehkäistä sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää.

Tasa-arvolaki edellyttää, että tasa-arvosuunnitelma sisältää kartoituksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta ja suunnitelmat tarpeellisista toimenpiteistä tasa-arvon parantamiseksi. Kartoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota **1) tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, 2) opetusta järjestettäessä, 3) opintasuorituksia arvioitaessa sekä 4) toimenpiteisiin, joilla pyritään seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.** Menetelmiä koulun tasa-arvotilanteen selvittämiseksi ovat esim. tasa-arvokeskustelu, tasa-arvokysely, ”kenellä on puhetilaa luokassa”-selvitys, videointi sukupuolittuneiden toimintatapojen tunnistamiseksi esim. liikuntatunnin alku, selvitys koulun fyysisen ympäristön käytöstä esim. onko kaikki tilat kaikkien käytössä (kts. OPH tasa-arvotyö on taitolaji). Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää arvio aikaisemman tasa-arvosuunnitelman toimenpiteiden toteutumisesta ja niiden tuloksista.

2.2. Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän kielloista säädetään Suomen perustuslain perusoikeussäännöksissä, joita täsmentävät useissa eri laeissa säädetty syrjinnän kiellot sekä tasapuoliseen kohteluun velvoittavat säännökset. Uuden yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain soveltamisala on laajentunut eli lakia sovelletaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa.

Yhdenvertaisuuslaissa kielletyt syrjintäperusteet ovat: ikä, etninen, tai kansallinen alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, terveydentila, perhesuhteet, ammattiyhdistystoiminta, poliittinen toiminta, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy (esim. varallisuus, raskaus).

Tasa-arvolain uuden 6 c §:n mukaan mm. koulutuksen järjestäjien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Virallisen sukupuolen lisäksi otetaan siis huomioon myös sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisy. Sukupuolivähemmistöön kuuluvien yksityisyyttä tulee kunnioittaa, eikä tasa-arvon edistäminen tarkoita sitä, että lähdetään selvittämään ihmisten sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisua. Tällainen tieto on salassa pidettävää ja kuuluu yksityisyyden piiriin.

3. Opiskelijoiden valinnat

Sukupuolella ei ole vaikutusta valintoihin esim. painotetuille luokille (liikunta ja media).

Opettajat kannustavat sukupuolesta riippumatta oppilaita aineensa opinnoissa. Opinto-ohjauksessa sekä poikia että tyttöjä kannustetaan valitsemaan myös perinteisen toisten sukupuolen jatko-opintopaikkoja sekä valinnaisaineita.

4. Opetuksen järjestäminen

Opetus järjestetään niin, että oppilas saavuttaa opetukselle asetetut tavoitteet mahdollisimman hyvin sukupuolesta riippumatta. Oppilaskunnat järjestävät tilaisuuksia, jotka ovat kaikille oppilaille tasa-arvoisia. Tasa-arvo otetaan huomioon kaikessa opetuksessa.

5. Opintosuorituksen arviointi

Opettajat antavat arvosanat osaamisen perusteella. Arviointi on oikeudenmukaista, yhdenvertaista ja tasapuolista. Oppilaan sukupuoli ei vaikuta arviointiin. Tutkimusten mukaan tyttöjen ja poikien osaamisessa, kehityksellisten ongelmien esiintymisessä ja hyvinvointiprofiilissa on eroja. Tyttöjen keskimääräiset oppimistulokset on parempia (esim. lukutaito), pojilla oppimisvaikeuksia on useammin, pojilla on enemmän erilaisia kehityksellisiä ongelmia esim. tarkkaavuus, pojista suurempi osa kokee yksinäisyyttä.

6. Sukupuolinen häirintä ja sen poistaminen

Koulussa tulee käyttäytyä asiallisesti ja kohteliaasti ja ottaa toiset huomioon. Kaikkia kohdellaan kunnioittavasti ja tasavertaisesti. Häirintä- ja kiusaamistapaukset selvitetään ja ryhdytään

tarvittaviin toimenpiteisiin. Minkäänlaista seksuaalista tai muuta häirintää ei hyväksytä. Epäasialliseen kielenkäyttöön ja käyttäytymiseen puututaan.

7. Toteuttaminen ja tiedottaminen

Tasa-arvosuunnitelma löytyy koulun verkkosivulta. Suunnitelmasta tiedotetaan Wilman kautta. Luokanopettajat/luokanvalvojat esittelevät tasa-arvosuunnitelman opiskelijoille. Suunnitelma sisällytetään osaksi lukuvuosisuunnitelmaa.

Tasa-arvolaki edellyttää, että toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvosuunnitelma sisältää arvion aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumisesta ja niiden tuloksista.

Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma tehdään vähintään kerran kolmessa vuodessa ja päivitetään vuosittain.